

ANNALES ZBORNÍK
MUSEI SLOVENSKÉHO
NATIONALIS NÁRODNÉHO
SLOVACI MÚZEA

ARCHEOLÓGIA 29
ROČNÍK CXIII– 2019

Bratislava 2019

ANNALES MUSEI NATIONALIS SLOVACI
ZBORNÍK SLOVENSKEHO NÁRODNÉHO MÚZEA

CXIII– 2019
ARCHEOLÓGIA 29

Predseda redakčnej rady/Head of editorial board
PhDr. Juraj Bartík, PhD., Bratislava

Redakčná rada/Editorial Board
Doc. PhDr. Gertrúda Březinová, CSc., Nitra
Mgr. Radoslav Čambal, PhD., Bratislava
PhDr. Beáta Egyházy-Jurovská, Bratislava
PhDr. Zdeněk Farkaš, PhD., Bratislava
Mgr. David Parma, Ph.D.
Doc. PhDr. Matej Ruttkay, CSc., Nitra
Prof. PhDr. Stanislav Stuchlík, CSc., Opava
Dr. Eric Vrba, Boston

Zostavovateľ/Edited by
PhDr. Vladimír Turčan

Preklad do nemeckého a anglického jazyka/translation into English and German languages:
REELS, s. r. o., Stephanie Staffen a autori

Publikácia je recenzovaná/publication is reviewed

Príspevky sú indexované a evidované v databáze Scopus/Articles are indexed and catalogued in the Scopus database

Publikované príspevky sú dostupné na www.archeologickemuzeum.sk/published articles are available on
www.archeologickemuzeum.sk

Za jazykovú úpravu príspevkov zodpovedajú autori/the Authors are responsible for their contributions

Tlač/Print:
Ultra Print, s. r. o., Bratislava

Vydalo/Published by: Slovenské národné múzeum – Archeologické múzeum, Bratislava 2019

Náklad/Numbers of the copies: 350 kusov

© Slovenské národné múzeum – Archeologické múzeum/Slovak National Museum – Archaeological Museum 2019

ISBN 978–80–8060–473–8
ISSN 1336-6637

OBSAH – INHALT

- 7 ZDENĚK FARKAŠ: Záver kultúry ľudu so starou lineárnou keramikou. Obj. 114/86 v Bratislave – Mlynskej doline
- 25 Ende der Kultur mit der älteren Linearbandkeramik – Objekt 114/86 aus Bratislava – Mlynská dolina
- 31 VIKTÓRIA DVORSKÁ PLHÁKOVÁ – JANA MELLNEROVÁ ŠUTEKOVÁ – JÚLIUS VAVÁK – PAVOL JELÍNEK – JANA HLAVATÁ – JARMILA BÍŠKOVÁ: Eneolitická priekopa z Budmeríc – poloha Sušička
- 44 Eneolitischer Graben aus Budmerice – Lage Sušička
- 47 PAVOL JELÍNEK – DUŠAN VALENT: Náboženské ikonografie v staršej dobe bronzovej
- 73 Religiöse Ikonographie während der älteren Bronzezeit
- 77 MARTIN TREFNÝ: Attic, Etrusco – Corinthian and South Italian vases in the collection of the Slovak National Museum in Bratislava
- 89 Attické, etrusko-korintské a jihoitalské vázy vo zbírke Slovenského národného múzea v Bratislavě
- 91 MILAN HORŇÁK: Kolaps osídlenia kultúr popolnicových polí s dôrazom na lužickú kultúru v priestore dnešného juhozápadného Slovenska
- 98 Collapse of settlements of Urnfield cultures with an emphasis on Lusatian culture in the area of today's south-western Slovakia
- 101 VIOLETTA REITER: Das Keramikdepot der mitteldanubischen Hügelgräberkultur aus Reyersdorf (NÖ)
- 129 MICHAEL BRANDL: Die Klinge aus Reyersdorf (FNr. 112)
- 130 ZORA BIELICHOVÁ: Animal bones from the Middle Bronze Age Tumuli culture site at Reyersdorf (Lower Austria)
- 136 The pottery hoard of the Mid-Danubian tumulus culture from Reyersdorf (Lower Austria)
- 136 Keramický depot stredodunajskej mohylovej kultúry z Reyersdorfu (Dolné Rakúsko)
- 136 Analýza kostí zo sídliska stredodunajskej mohylovej kultúry v Reyersdorfe (Dolné Rakúsko)
- 139 ANITA KOZUBOVÁ – VERONIKA HORVÁTH: Nur eine Faszination vom Westen oder etwas anderes? Zu hallstättischen Einflüssen in der Vekerzug-Kultur am Beispiel des Gräberfeldes von Eger-Nagy Eged (Ostungarn)
- 156 Len očarenie západom alebo niečo iné? K halštatským vplyvom vo vekerzugskej kultúre na príklade pohrebiska v Eger-Nagy Eged (východné Maďarsko)
- 159 PETRA ŠIMONČIČOVÁ KOÓŠOVÁ – RADOSLAV ČAMBAL: Ojedinelý nález noricko-panónskej opaskovej zápony z Zuckermanbla v Bratislave
- 166 Einzelfund einer norisch-pannonischen Gürtelschnalle vom Zuckermanbl in Bratislava
- 167 JOZEF LABUDA: Štítová puklica z doby rímskej z Hontianskych Nemiec
- 170 Schildbuckel aus der römischen Kaiserzeit aus Hontianské Nemce
- 171 ANDREJ SABOV – MAREK BOTH: Neznáme rímske militárie v zbierkach Slovenského národného múzea v Martine
- 176 Unbekannte römische Militaria in den Sammlungen des Slowakischen National Museums in Martin
- 179 KATARÍNA HLADÍKOVÁ: Príspevok ku kovaniam závesov picích rohov doby rímskej z južného Záhoria
- 184 Beitrag zu den Beschlägen der Gehänge von Trinkhörnern aus der römischen Kaiserzeit vom südliche Záhorie Gebiet

- 185 DANIEL SVIHALEK: Rímske kúpele a analogické stavby z germánskeho prostredia v stredodunajskom barbariku
- 195 Römische Bäder und analogische Bauten vom germanischen Milieu im mitteldonauländischen Barbarikum
- 197 ZDENEK FARKAŠ – VLADIMÍR TURČAN: Fragment náramku typu Szentendre z Beckova
- 200 Armringbruchstück vom Typ Szentendre aus Beckov
- 203 VLADIMÍR TURČAN: Včasnostredoveké bronzové kovanie z Pohanskej
- 209 Early medieval bronz fitting from Pohanská
- 211 DAVID VÍCH – ZUZANA JARUŠKOVÁ: Depot železných predmetů z Borotína na Malé Hané
- 216 Hoard of iron items from Borotín in Malá Haná
- 217 MILAN THURZO – RADOSLAV BEŇUŠ: Body remains of Archbishop Georgius (Juraj) Lippay, exhumed from the crypt under St. Martin's Cathedral in Bratislava
- 232 Telesné pozostatky arcibiskupa Juraja Lippaya, exhumované z krypty pod Dómom sv. Martina v Bratislave
- 233 KOLOKVIUM
- 233 VLADIMÍR TURČAN: Osemnásť kolokvium k otázkam rímsko-germánskej archeológie
Das achtzehnte Kolloquium zu den Fragen der römisch-germanischen Archäologie
- 235 ROBERT IVÁN – RÓBERT ÖLVECKY – JÁN RAJTÁR: Vybrané hrobové celky z germánskeho žiarového pohrebiska v Sekuliach
- 258 Ausgewählte Grabkomplexe aus dem germanischen Brandgräberfeld in Sekule
- 263 IGOR BAZOVSKÝ – RADOSLAV ČAMBAL – KATARÍNA HLADÍKOVÁ – JÁN RAJTÁR: Nové funerálne nálezy z doby rímskej zo Závodu (predbežná správa)
- 266 Neue Grabfunde aus der römischen Kaiserzeit aus Závod (Vorbericht)
- 269 BARBARA LOFAJOVÁ DANIELOVÁ – MARTIN FURMAN: Hrdoš – Nová archeologická lokalita severokarpatskej skupiny na pomedzí Oravy a Liptova
- 281 Hrdoš – eine neue archäologische Fundstelle der nordkarpatischen Gruppe an der Scheide von Orava und Liptau
- 283 MILAN HORŇÁK – ERIK HRNČIARIK – TOMÁŠ KOLON: Keramický materiál z vybraných objektov hospodárskeho zázemia neskoro-antického dvorca v Bratislave-Podunajských Biskupiciach
- 302 Ceramic material from selected buildings of the farming part of a late Antiquity Residence in Bratislava-Podunajské Biskupice
- 317 RECENZIA/REZENSIONS
Miroslava Daňová: B. Komoróczy/M. Vlach: Příběhy civilizace a barbarství – Pod nadvládou Říma. Archeologický ústav AV ČR, Brno, v.v.i., 2018, 289 strán, 1. vydanie. ISBN 978-80-7524-014-9.
- 319 Skratky časopisov a periodík – Abkürzungen von Zeitschriften und Periodika

OSEMNÁSTE KOLOKVIUM K OTÁZKAM RÍMSKO-GERMÁNSKEJ ARCHEOLÓGIE

VLADIMÍR TURČAN

Seriál každoročne organizovaných medzinárodných kolokvií, organizovaných SNM – Archeologickým múzeom v Bratislave, venovaných keramike doby rímskej zo stredodunajského barbarika, dospel do osemnásteho ročníka. Kolokvium sa konalo 13. decembra 2018 tradične v priestoroch organizátora za účasti takmer 40 bádateľov zo Slovenska a susedných krajín. Hoci ide o neformálne, kolegiálne stretnutia s tradičnou prezentáciou archeologických nálezov a za sprievodného slova referujúcich – prevažne vedúcich príslušných terénnych výskumov, z odborného hľadiska možno aj posledné stretnutie hodnotiť ako odborne prínosné. Samozrejme, súčasťou prezentácie bola nielen provincinálne-rímska a barbárska keramika, ale aj sprievodné nálezy, dôležité pre datovanie predstavených nálezových celkov (keramika, mince, ...). Počas prezentačnej časti odznelo 6 referátov, ktoré možno rozdeliť do troch okruhov. V prvom z nich boli predstavené nové nálezy z východného okraja hlavného mesta, konkrétne z Vajnora a Podunajských Biskupíc, odkryté predstihovými výskumami v súvislosti s výstavbou diaľničného obchvatu. Výsledky výskumov poukázali na hustejšiu sídliskovú sieť v dobe rímskej, než sme doteraz predpokladali, ale aj špecifickosť osídlenia západnej časti Žitného ostrova. Ide o významné lokality, ktorých nálezový fond bude iste v budúcnosti detailne publikovaný. Región možno už podľa predbežných informácií a na kolokviu prezentovaných nálezov hodnotiť ako dôležité remeselné-hospodárske centrum s dokladmi nadštandardných typov obydľí, so svedectvom prítomnosti lokálnej autochtónnej elity v neskorej dobe rímskej, do istej miery romanizovanej. Ďalšie prednášky sa týkali Záhoria, konkrétne nových, dosiaľ neidentifikovaných lokalít (Sekule, Závod). Zdôrazniť treba skutočnosť, že nálezy boli získavané modernými a efektívnymi prospektorskými metódami, ktoré priniesli nečakané výsledky, dôležité aj z hľadiska metodiky vlastného terénneho výskumu. Prvýkrát za osemnásť ročníkov boli predstavené aj nálezy zo severu Slovenska (výšinná poloha Hrdoš na pomedzí Oravy a Liptova), čo možno hodnotiť ako prínosné rozšírenie regionálneho a kultúrneho spektra prezentovaných nálezov.

Obr. 1. Záber z prezentácie nálezov z výskumu (prednášajúci sprava M. Furman, B. Lofajová Danielová).

Abb. 1. Foto von der Präsentation der Funde von der Grabung (die Vortragenden von rechts M. Furman, B. Lofajová Danielová)

Obr. 2. Kollokvium sa vydarilo... (sprava H. Gašparková, K. Hladíková, R. Čambal, M. Zubajová).

Abb. 2. Kolloquium ist gelungen... (von rechts H. Gašparková, K. Hladíková, R. Čambal, M. Zubajová).

Skutočnosť, že medzi prezentovanými nálezmi a nálezovými celkami sa mohli účastníci oboznámiť aj s materiálom z dosiaľ prebiehajúcich výskumov a aktuálne realizovaných projektov, potvrdzuje, že tieto „decembrové“ stretnutia sa vžili nielen ako samozrejma súčasť pracovného kalendára odbornej komunity, ale aj ako vyhľadávaný priestor pre diskusiu nad novými nálezmi. Je potešujúce, že periodikum Archeológia, ktoré vydáva usporiadateľská inštitúcia, sa stalo permanentnou platformou pre publikovanie predstavených nálezov a že často krát ide o prvé informácie, ktorú príslušní bádatelia publikujú.

Chceme poďakovať prednášajúcim za prezentáciu nálezov a vysloviť potešenie, že väčšina z nich dodala príspevky v písomnej forme, ktoré na ďalších stránkach tohto čísla ročenky Archeológia radi uverejňujeme.

DAS ACHTZEHNTE KOLLOQUIUM ZU DEN FRAGEN DER RÖMISCH-GERMANISCHEN ARCHÄOLOGIE

VLADIMÍR TURČAN

Am achtzehnten Kolloquium zu den Fragen der Keramik aus der römischen Kaiserzeit, das traditionell in den Räumlichkeiten des SNM – Archäologischen Museum stattfand wurden Referate mit der Fundmaterialpräsentation vom Ostteil von Bratislava vorgetragen (Bau der Autobahntangente), vom Záhorie-Gebiet und aus der Nordslowakei. Der Großteil der Präsentationen ist auf den Seiten der Jahresschrift des SNM Archeológia publiziert.